

”En Urmager fra Baroktiden”

i Aarbog 1952.
Af P. JENSEN

I Aarbog 1952 har jeg fortalt om den dygtige tylandske Urmager Jens Villadsen Bundgaard i Skjoldborg, som senere boede i Viborg. Det har nu vist sig, at han til sidst boede i Tinghuset ved Frisenborg, hvor han maa være død 1782, idet der i Frisenborg-Baurskov Skifteprotokol findes Skifte efter ham dette Aar.

AF DETTE SKIFTE fremgaar det, at baade Jens Villadsen Bundgaard og hans tredie Hustru var døde i Tinghuset, som han havde i Fæste. I Fæsteprotokollen er han ikke indført, saa han har sikkert siddet paa Sønnens Fæste.

I Frisenborg-Faurskov Tingbog 1782, Folio 58, er læst et Afkald fra Sønnen Villads Jensen Bundgaard¹), boende i Tæbring By paa Damsgaards Gods i Morsland, dateret Frisenborg Tinghus 27. og læst 30. April 1782 for fædrene Arv efter sin Fader, som sidst boede og døde i Frisenborg Tinghus.

Villads giver her Afkald paa den liden Arv, han kunde tilkomme efter sin kære Fader, og giver godvillig sit Minde til, at Halvbroderen Søren Bundgaard og Helsøsteren Inger Kirstine lader sig sin salig Faders Efterladenskaber lovligent tildele. Søren Bundgaard fremlagde imellem hans salig Fader og forhen afdøde Stedmoder Helene Kærulf et den 5. Septbr. 1781 oprettede Testamente af følgende Ordlyd:

Testamente.

Jens Villadsen Bundgaard, Uhrmager og Fæstehusmand, boende i et Hus ved Frisenborg, og min Hustru Helene Kærulf, som har levet kærligt tilsammen i Ægteskab i 23 Aar (26 Aar, 8 Maaneder og 17 Dage er rigtigt) og nu, da den eneste Datter, vi sammen avlede, ved Døden er afgangen (hun blev begravet 6. Febr. 1781), have vi siden været sindede at testamentere hverandre, saa den af os, der lever længst, skulde beholde uskift og udelt, hvad os tilhørte, som, naar vor Gæld bliver betalt, er ringe og maadelig.

Da jeg, Helene Kærulf, ingen Arvinger efterlader mig, og nu i over et Aar haver lagt meget syg og elendig, i hvilken Tid min kære Mand og hans to Børn omhyggelig og i kærlig Æmhed har passet og plejet mig, vil jeg ønske for dem, at den barmhjertige Guds rige Naade og Belønning maa blive dem til Del.

Saa er det min sidste Vilje, at naar det behager Gud, som jeg hjertelig længes efter, at bortkalde mig fra dette elendige Liv, skal min Mand ene og alene beholde vort fælles Bo. Men skulde Jens Bundgaard igen indgaa i

Ægteskab, skal han til mine Arvinger udrede 10 Rigsdaler.

Om det skulde behage Gud, om jeg Jens Villadsen Bundgaard, skulde bortdø før bemeldte min kære Hustru, skal hun for sin Kærlighed og Troskab, som hun har udvist overfor mig og mine Børn, ene og alene beholde vort fælles Bo med alt, hvad nævnes kan, uden Skifte og Deling. Skulde hun indlade sig i Ægteskab, hvad jeg ingenlunde tror, deles Boet lovligt med mine Børn, uden at hendes Arvinger i nogen Maade faar Part, og mine Børn skal mod deres Stedmoder være som de for Gud paa hin Dag kan forsvare.

For vor Armodis Skyld beder vi allernaadigst om fri kongelig Konfirmation af Skiftebrevet.

Jens Villadsen Bundgaard. Helene Kærulf.

Skifteforretning holdt 21. September 1782.

Uddrag af registrerede Effekter:

En dansk Bibel - En Kristens rette Vej til Himlen - Nøglen til Guds Skatkammer - Betragtninger over Guds Forsyn - En Skrifte-Kommunionsbog - Moralske Tanker over Dommen - En Jubelprædiken - Tegn og Under ved Kristi Død - En Salmebog - Det ny Testamente - En Bog kaldet ”Sporetimer” - ”Jesu Kristi Kærlighed” eller ”Coldings blodige Brudgom” - En ny og en gammel Salmebog - Den sande Livsens Vej.

Møbler: Et Chatol med forgyldt Billedskærearbejde paa og et 8 Dages Stueuhr derudi. I Værkstedet en Jernbilægger.

Desuden fandtes en Del Uhrmagerværktøj, som Arvingerne var blevet enige om at overlade Broderen Søren Jensen Bundgaard, da det af deres salig Fader var givet ham for 11 Aars Tjeneste.

Kreatureur: Et sorthjelmet Ko, 10 Aar gammel, ansat til 6 Daler - En blakbroget, 7 Aar, 7 Daler - En mager So 1 Daler - 3 Galtpolte 5 Daler - 2 Grise 1 Daler og to Mark. Hele Boets Taksationssum udgjorde 205 Rigsdaler og 5 Mark.

Boets Besværing (Gæld).

Søren Bundgaard fremviste et Skiftebrev efter hans Halvsøster Inger Kirstines Mor, Dorthe Jensdatter Trapp, dateret 13. Marts 1746, hvorefter hun har indestaaende her i Boet sin mødrene Arv, 25 Rigsdaler, 2 Mark og i Skilling.

Ligeledes fremlagde han et Skiftebrev efter sin egen Mor, Sidsel Marie Sørensdatter, dateret 30. Juni 1753, hvorefter han har tilgode i Boet sin mødrene Arv 10 Rigsdaler. Fra hendes højgrevelige Naade Fru Grevinde Friis fordredes, som hun efter den salig Mands Bevis har til Gode, 30 Rigsdaler. - Overinspektør Bagege, Frisendal, fordrede efter Bevis 70 Rigsdaler - Forvalter Saaby, Snorum, efter Afregning med den salig Mand, fordrede 15

¹ Villads Jensen Bundgaard blev 1802 Degn i Vester Assels, hvor han døde 1822. Hans Hustru Stine døde 1847, 72 Aar. Maaske er han den samme som Villads Urmager, der en Tid boede i Hundborg og fik to Børn døbt dér, nemlig Jens Nicolai f. 1772, og Dorte Kirstine, f. 1774. Villads Bundgaards Forældre hed jo Jens og Dorte. (Red.)

Daler og 4 Mark - Johan Henrik Saaby pas Frisendal
fordrede for kontant laante Penge til den salig Mand 18
Rigsdaler - Saaby paa Frisenborg, ligeledes laante Penge,
4 Rigsdaler - Kobberhandler Petersen, Skjoldelev, for
Messing 15 Rigsdaler, 2 Mark og 11 Skilling.

Nu angav Søren Bundgaard, at han vidste, at deres
Fader desuden havde følgende Gæld:

Til Niels Tinning paa Frisenborg 5 Rigsdaler - til
Mølleren Poul Brane i Tulstrup Mølle 3 Rigsdaler 2 Mark
- til Hans Ladefoged ved Frisendal laante Penge 10
Rigsdaler - til Seniør Niels Knabe i Randers for Varer 15
Rigsdaler - Skiftets Bekostning 3 Rigsdaler, 3 Mark og 4
Skilling.

Et Taffeluhr, som ved den salig Mands Død var mere
end halvt færdigt, er derfor vurderet til 30 Rigsdaler, og to
8-Dages Uhre, der ligeledes er halvt færdige, vurderes
efter deres Værdi hver til 8 Daler.

Stervboets Gæld udgjorde 225 Rigsdaler, 3 Mark og 4
Skilling.

Forældrenes Klæder blev Arvingerne enige om at dele
op i tre lige store Dele, hvoraf Søren fik to Dele og Inger
Kirstine een Del.

Derefter gav Søren Inger Kirstine Lov til at udtage af
Boet, hvad hun ønskede, og Søren ansatte dette til 18
Rigsdaler, for hvilket hun takkede ham meget.

Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1954, side 221-225)